

Az EKÁER és az EUTR rendszere

A faanyagforgalom nyomon követése

Möcsényi Miklós – okl. faipari mérnök, főtítká, FAGOSZ

Az EKÁER, azaz az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer friss, hazai találmány. A közúton útdíjköteles gépjárművel mozgó áruk nyomon követését szolgálja az e tételekkel kapcsolatos áfacsalások elhárítása, méréselése érdekében. A cél a jogkövető piaci szereplők helyzetének az erősítése, az áruforgalom átláthatóságának a növelése, a gyakran emberi egészséget veszélyeztető élelmiszerekkel kapcsolatos visszaélések kizárása és nem utolsósorban az adóelkerülők kiszűrése.

A rendszer 2015. január 1-jétől hatályos, de először január, majd február végéig próbaidő volt, így március 1-jétől kell alkalmazni. A vasúti, légi, vízi szállítást e rendszer nem érinti. A vállalkozáson belüli belső anyagmozgatásra, átszállításra, a közvetlen végfelhasználóhoz szállításra nem vonatkozik az EKÁER.

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (Art.) módosításaként jelent meg 2014 végén „A termékek közötti fuvarozásával kapcsolatos bejelentési kötelezettség” fejezetcím, s alatta a 22/E. §. Számos részletkérdést először itt szabályoztak, majd¹ február 27-én jelent meg a Magyar Közlöny 2015. évi 23. száma, benne az Art. EKÁER részének március 1-jétől hatályos változata, s az 5/2015. (II. 27.) NGM-rendelet, mely hatályon kívül helyezte a próbaidőben működött 50/2014. (XII. 31.) NGM-rendeletet. A törvényben csak az okvetlenül törvényt igénylő részek maradtak, minden egyéb a rendeletbe került, hisz akkorra már látható volt, hogy várhatóan többször is módosítani kell majd a részletszabályokat és azt rendelet esetén könnyebb megtenni.

Ugyanakkor nem változott az 51/2014. (XII. 31.) NGM-rendelet a kockázatos (mármint áfacsalás szempontjából kockázatosnak ítélt) termékek meghatározásáról. Ennek 1. melléklete a kockázatos élelmiszereket, 2. melléklete pedig az egyéb kockázatos termékeket sorolja fel. Esetünkben az utóbbi az érdekes, illetve a kockázatos élelmiszereket felsoroló 1. mellékletből a „0602 Más élő növény (beleértve azok gyökereit is), dugvány és oltvány; gombacsíra” megjelölés, mert idetartozik az erdei fák és bokrok, dísznövények szaporítóanyaga is. (Nem tudom ki evett már ilyesmit.) A zömében kis, magántulajdonú, biztosítékadásra is kötelezett csemetekerteknek ez nagyon kellemetlen, az érintettek tiltakoznak, hogy ezeket e lista sorolták.

A 2. mellékletben szerepelnek a 3808 vámtarifaszámú rovar-, és gombaölő és hasonló mezőgazdasági vegyszerek, va-

lamint a faanyagvédő szerek is idetartoznak, s ezek importőreitől egy darabig NÉBIH azonosítót (ami a favédős cégeknek nincs) is akart kérni az EKÁER munkafelület, de jeleztük e problémát a jogalkotónak, s ez megoldódott.

Az erdőgazdálkodóknak és a faiparnak ugyanakkor a két legfontosabb tétel a 4401 vámtarifaszámú *Tűzifa, faforgács, fűrészpor, fabulladék brikett, pellet formában* is, illetve a 4403-as *Gömbfa*. (Az utóbbit helyesen hengeresfa néven kellene említeni) Itt a mentesség vagy-ról és-re átírása tette egyértelművé a szabályt.

A kockázatos termékek esetében kockázati biztosítékot kell fizetni, ami alól a köztartozásmentes vállalkozások mentesülnek.

Az 5/2015. NGM-rendelet 4. §-a szerint e szabály nem vonatkozik többek között a nem kockázatos termékekre, ha azok együttes bruttó tömege a 2500 kilogrammot és azok együttes adó nélküli értéke az 5 millió forintot nem haladja meg, illetve a kockázatos termékekre, ha azok együttes bruttó tömege az 500 kilogrammot és azok együttes adó nélküli ellenértéke az 1 millió forintot nem haladja meg. A január-feb-

ruári próbaidőben jogalkotói fogalmazási hiba miatt itt is és állt még vagy helyett, ami szerint a mentesség már az egyik feltétel teljesülésével bekövetkezett. Az áfa szempontjából e jogszabály szerint nem kockázatos építő minőségű fenyő fűrészáruból egy kamionrakomány sosem több 5 millió forintnál.

A kockázatosba sorolt hengeresfák közül pedig a hazai fakitermelés felét kitevő tűzifából egy fuvar nem éri el az 1 millió forint értékhatárt. A próbaidőben ezért ezt ki így, ki úgy értette és alkalmazta. Mára azonban az és alapján, ha a tétel az értékhatár alatt marad is, a 2,5 tonna, illetve 0,5 tonna súlyhatár fölött minden esetben EKÁER-számot kell kérni.

¹ http://www.fataj.hu/2015/02/275/201502275_Ekaer2.php

A kockázatos termékeknél (az említett 1. és 2. melléklet szerintiék) a nem útdíjköteles gépjárművekre (3,5 t össztömeg alattiak) is kell EKÁER, ha az áru súlya meghaladja a 0,5 tonnát, vagy értéke több mint 1 millió forint.

A végfelhasználókhöz szállítás e rendszerből kihagyása például a lakosságnak közvetlenül eladott tűzifánál különösen érdekes, hiszen más árukhoz képest a 4401 szerinti tűzifánál magasabb ez a hányad. Persze a 0602 alatti dísznövény lakossági értékesítéséhez sem kell EKÁER.

Lényeges a 7.§ (2) pont, ami szerint az áru súlyát és értékét 10% pontossággal kell tudni megadni. A próbaidőben hatályos rendelethez nem volt benne ez a tűréshatár. Erdei rakodásnál, de a legtöbb faipari üzemnél nincs lehetőség súly mérésére (nincs hídmérleg), azt tehát csak megbecsülni lehet. Ha pedig a mennyiségi átvétel a vevő telephelyén van (pl. attro tonnás apríték), feladásakor nemcsak a súlyt, de az értéket is csak becsülni lehet. Az eddigi előzetes tapasztalatok szerint azonban a fával, fatermékekkel foglalkozóknak becslésekkel sikerül e tűréshatáron belül maradniuk.

Ha a terméket egymást követően többször értékesítik, de az árut e folyamatban csak egyszer fuvarozzák el közúton, akkor a R. 3.§ (3) alapján a bejelentést a fuvarozással járó termékértékesítésre kell alkalmazni. Ha a tövön vett fát, illetve annak valamely választékát kitermelése után a kitermelő vállalkozó eladja a fakereskedőnek, aki azt tovább értékesíti a feldolgozóknak, s a fa csak az oda szállításkor mozdul meg, az erdőgazdálkodó, kitermelő vállalkozó, fakereskedő közül ez utóbbinak kell az EKÁER-számot kérnie. Ha a nem kockázatos terméket a címzett fuvarozza vagy fuvaroztatja, a R. 13.§ (2) szerint a bejelentési kötelezettség a címzetté.

A részletekben sok a nehezen megoldható helyzet. Ha például az irodai időn kívül érkezik, majd megrakodva indul a kamion. Ugyan a rendszám ismerete nélkül is lehet EKÁER-számot igényelni, de a fuvar indítása előtt azt rögzíteni kell, csak akkor már nincs irodista a telephelyen. A kérdésünkre kapott válasz lényege: oldja meg ezt a vállalkozó, ahogy tudja. Ezenkívül az erdőn nincs mindenhol térerő. A hatóság válasza szerint több mint 95%-os a fedettség, illetve szinte ez is megoldható, ha mégsem, és indokolt, akkor az NGM „gondoskodik a probléma elhárítása érdekében szükséges intézkedések megtételéről.”

Az EKÁER rendszer finomabb részletei nem egyszerűek, a téma hivatalos honlapját érdemes ehhez tanulmányozni, amely a <https://ekaer.nav.gov.hu> webcímen érhető el.

Ha azonban az érdekeltek olyan problémákba, gyakorlatba ütköznek az EKÁER-rel kapcsolatban, aminek megoldásához jogszabály-módosításra lenne szükség, kérjük jelezzék ezt a FAGOSZ titkárságának.

Az EUTR rendszere

Az EUTR (European Timber Regulation, azaz Európai Faanyag Rendelet), már régebbi téma, illetve nem hazai, hanem uniós gondolat. 2010-ben hirdették ki és 2013. március 3-tól hatályos és kötelező alkalmazni. A rendelet célja, hogy ne juthasson engedély nélkül kitermelt fa vagy abból készült fatermék az EU piacára. Ezért az EUTR:

- tiltja az illegális fa és az abból készült termék forgalomba hozatalát az EU piacán;

- előírja, hogy az EU piacán a fa és fatermékek első forgalomba bocsátásakor a piaci szereplők „megfelelő gondossággal” járjanak el;
- megköveteli, hogy a fatermékek nyomon követhetősége érdekében a piaci szereplők nyilvántartást vezessenek a beszállítóikról és vevőikről.

A „megfelelő gondosság” lényege, hogy a piaci szereplőknek kockázatkezelési eljárással kell csökkenteniük az illegális fa és fatermék piacra jutását. E rendszer alapelemei:

- a tájékoztatás,
- a kockázatértékelés és
- a kockázatcsökkentés.

Az EUTR honlapja magyarul a következő webcímen érhető el: http://ec.europa.eu/environment/eutr2013/index_hu.htm

Az EUTR előzménye a FLEGT (Action Plan on Forest Law Enforcement, Governance and Trade), amit 2003-ban fogadtak el, azzal a céllal, hogy ne jusson engedély nélkül fa az EU-ba. A beszállítók azonban rákényszerítették az EU-t: mutassa meg saját háza táján hogyan oldja ezt meg, ebből lett az EUTR. A FLEGT keretében eddig Kamerunnal, Ghánával, Indonéziával és a Kongói Köztársasággal van az EU-nak önkéntes vállaláson alapuló szerződése az illegális fakereskedelem elkerülésére, számos más ország azonban ebbe nem szállt be. Az EU viszont megcsinálta az EUTR-t, aminek részleteivel most a hazai erdőgazdálkodók és fával foglalkozók is hamarosan megismerkedhetnek. Több EU tagországban arra törekedett a jogalkotó, hogy az érintett vállalkozások számára minél egyszerűbben teljesíthető legyen e követelmény. Érdemes lesz az ő EUTR gyakorlatukat is megismerni és összevetni a hamarosan élő hazaiával.

Mivel az EUTR rendelet, ezért hatálybalépésével, 2013. március 3. óta az EU egész területén hatályos és alkalmazni kell. Magyarországra vonatkozó, hazai jogszabály eddig nem született. Ugyanakkor az említett honlapon olvasható: Az országában működő jogalkotónak „hatékony, arányos és visszatartó erejű” szankciókat kell meghatározni a rendelet betartása érdekében. E szankciókhoz pedig nyilván felhatalmazó nemzeti törvényi szövegre is szükség van, ezért az FM 2015. március 10-én beterjesztette a Parlament elé az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény módosításáról a T/3755 számú javaslatát normál menetrend szerinti tárgyalásra.

Az előterjesztő az Evt. EUTR-es módosításába két ettől eltérő témát „csempészett be”. Az 5.§ 26. pontjaként meghatározta a fák koronavetőletének fogalmát. A 9.§ (3) bekezdés változtatásával és ugyanitt az új (5) bekezdéssel lehetővé tette extrémpark, kalandpark létrehozásához, filmforgatáshoz és hasonlókhöz az erdő termelésből kivonását és erdei haszonvétel nélküli hasznosítását harmadik személy részére hatósági engedély alapú tevékenységhez, úgy hogy ez a va-gyonkezelő földhasználati jogát nem érintheti.

Ez utóbbihoz volt egy képviselői módosító indítvány (Jobbik), amiről végül nem szavazott a Parlament. Az EUTR-es részhez két LMP-s javaslat érkezett. Egyik a rendszámlekerdezés lehetőségének megteremtése volt az erdészeti hatóság számára, amely jogosultsággal a természetvédelmi hatóság az illegális hulladéklerakás esetén már rendelkezik. A másik, a hatósági erdőterv-határozatok nyilvánosságát kívánta megteremteni. A Parlament mindkét javaslatot elvetette.

Végül a törvénymódosítást 2015. április 14-én a képviselők módosítás és vita nélkül 170 igennel, 4 nem és 10 tartózkodás mellett elfogadták. Április 23-án még a köztársasági elnök aláírására vár az elfogadott módosítás, mely a kihirdetést követő 8. napon lép majd hatályba. *(Ez, azóta megtörtént. A szerk.)*

E hazai EUTR szabályok alapján azok a természetes személyeknek és gazdálkodó szervezeteknek, akik/amelyek a

faanyag-kereskedelmi lánchoz tartozó tevékenységüket 2015. július 1-jéig már megkezdték Magyarországon, kötelesek az erdészeti hatósághoz az új 90/F. § (1) szerint 2016. február 15-ig bejelentkezni a 90/E. § (2) b)-e) pontjai szerinti tartalommal [számos adat!]. Az elfogadott javaslat szövegéből nem derül ki, hogy mi a következménye, ha valaki/valamely vállalkozás ezt nem teszi meg, de az erdészeti hatóság mégis rábukkan. Mindenesetre a 90/G. § az erdészeti hatóság részére több más állami és önkormányzati adatbázis lekérdezésére, az EUTR-nyilvántartás felhasználására ad felhatalmazást. Például a NAV-nak is át kell adnia az EKÁER nyilvántartásából a fatermékek nyomon követését szolgáló adatokat.

Ha az erdészeti hatóság az EUTR ellenőrzések során jogsértést állapít meg, annak súlyával arányosan elkobozhatja a faterméket, és annak bevételeit, majd azt értékesítheti vagy megsemmisítheti. Zár alá vehet, lefoglalhat terméket, szállítóeszközt, erdővédelmi bírságot szabhat ki, kivonathatja a forgalomból a terméket, illetve visszaküldetheti a külföldi feladónak az importőr költségén, megvonhatja, módosíthatja a működési engedélyt stb. Az elkobzott termékek, eszközök értékesítésével, megsemmisítésével harmadik személyt megbízhat, de azok közérdekű célra is felhasználhatók.

Az Evt. 108. § (4) bekezdésének a változása és az új (5)-10) bekezdések különböző EUTR jogsértéseknél lehetővé teszik erdővédelmi bírság kiszabását, aminek lehetséges mértékét bizonyára a leendő Vhr. részletezi majd.

A stratégiai érdekképviseleti partnerek remélhetően nem csak a közigazgatási egyeztetéskor, hanem az FM-mel kötött

megállapodásuk szerint már hamarabb megkapják a tervezetet érdemi kiértékelésre, véleményezésre alkalmas határidővel.

Az erdészeti hatóság ügyintézési határideje EUTR ügyben 90 nap, ami egyszer legfeljebb 30 nappal hosszabbítható. Ez nem túl gyors ügymenetet vetít előre.

A Kormány felhatalmazást kap az erdészeti hatóság EUTR felügyeleti feladat- és hatáskörének megállapítására. A földművelésügyi miniszter pedig a kereskedelemért felelős (NGM) miniszterrel egyetértésben, rendeletben (Vhr.) határozza meg az EUTR bejelentési, nyilvántartási és ellenőrzési szabályait.

Az EUTR 2013. évi hatálybalépése óta a hazai jogrendbe emelése minden alkalommal lényegében azon bukkott el, hogy az adatgyűjtő, feldolgozó, értékelő és akár még terepen is ellenőrző apparátusának működési költségét a jogalkotó a gazdálkodókra akarta terhelni, de ez minden esetben heves ellenállásba ütközött. A jelen javaslat szerinti, az Evt.-ben hamarosan megjelenő új 90/D. §, immár a Parlament által elfogadva, az állami központi költségvetésre terheli az EUTR nemzeti és nemzetközi követelményeknek megfelelő szintű működésének költségeit. Nagy kérdés, hogy ebből országosan, illetve a NÉBIH Elnél és a kormányhivatalok erdészeti részlegeinél hány főt lehet majd alkalmazni. Mindenesetre az elfogadott Evt. módosításában leírt adatgyűjtési és -kezelési feladat végrehajtásához nem csekély erőfeszítésre lesz szükség.

Nyilván új programot is kell fejleszteni, be kell gyakorolni az együttműködést a társszervekkel. Bizonyára majd 2-3 év múlva derül ki, hogy a ráfordítás és az eredmények hogyan állnak arányban egymással. Mindenesetre igen valószínű, hogy – különösen az elején – kizárólag az amúgy is ismert, jogszerűen működő vállalkozásokat lehet majd ezen új lajstromba venni. Nagy kérdés, hogy mennyiben sikerül majd a törvénysértő ügyletek elkövetőinek

megtalálása, utol- és tetten érése a terepen. Erősen sajnálatos lesz, ha kiderül, hogy e rendszer lényegében nem tud majd illegális eredetű fát és azzal foglalkozót lebuktatni, a cégeket és személyeket terhelő jelentős adminisztrációs többletterher és az erdészeti hatóság megerősítésére fordított költségvetési forrás ellenére sem.

Az erdővel, fával foglalkozók „öröme” két nagyon friss és elég bonyolult rendszer fog egymás mellett élni, az EKÁER és az EUTR, ráadásul az előbbi adattömege duplázódik az utóbbiban. A fával jogszerűen foglalkozók életét ez biztosan nem fogja megkönnyíteni és csak reménykedni lehet abban, hogy az engedély nélkül dolgozókat számottevően nehezíti, és így nagyobb szelet juthat a tisztességeseknek. Van, aki az ügyet vállalkozói oldalról szemlélve azt gondolja, talán egyszerűbb lett volna az EUTR-t az EKÁER mellékágaként, annak kiegészítéseként megvalósítani, csak hogy ez két külön főhatóság felségterülete, meg az utóbbinak önmagában is éppen elég indulási „baja” van.

Talán nem lényegtelen kiegészítés: az EUTR a hengeresfán, elsődleges faipari termékeken (deszka, falemez stb.) túl az épületasztalos-ipari, faépítő árukra, előre gyártott faépületekre, a papírpépre, a papírra, a fabútorra is vonatkozik. Sokan életükben először találkoznak majd az erdészeti hatósággal és viszont. Érdekes lesz az ismerkedés. Hasonlóan fontos, hogy ahol élő PEFC lánctanúsítás működik, az egyben az EUTR-nek megfelelést is „kipipálja”, s már jó úton van a hazai PEFC szabvány megalkotása, remélhetően 2016-ra már alkalmazható lesz. 🌲